

Jeugdtrends 2022

Echte verbinding in tijden van crisis

KerkPunt

kom verder in kerk-zijn

 info@kerkpunt.nl
 www.kerkpunt.nl

 Dokter Spanjaardweg 4b | 8025BT Zwolle
 038 – 42 704 80

Jeugdtrends 2022

Echte verbinding in tijden van crisis

Colofon

Copyright Kerkpunt
Dokter Spanjaardweg 4b | 8025 BT Zwolle
www.kerkpunt.nl

De Jeugdtrends 2022 zijn een uitgave van Kerkpunt:

Anko Oussoren, Melanie Medendorp, Cors Visser, Christien de Ruyter, Paul Smit en Petra Kiks

Dit jaar werkten mee aan de Jeugdtrends:

Ronald van den Oever	Unie van Baptistengemeenten in Nederland
Jenne Minnema	CGJO
Niek van der Wiel	HGJB
Saskia de Graaf	Jong Protestant
Martine Versteeg	Missie Nederland
Rebecca Cauwels	Jongerenwerkersopleiding van het Evangelisch college
Jolanda Otter	plaatselijk jeugdwerker
Eelco Poelarends	plaatselijk jeugdwerker

ECHE VERBINDING IN TIJDEN VAN CRISIS

“Er is licht aan het einde van de tunnel.” Veelbelovende woorden klonken er in het voorjaar van 2021. ‘Geef jongeren hoop’, was de boodschap die we aan iedereen die met jongeren optrok wilden meegeven. Afgelopen zomer was het alsof we met z’n allen uit een donkere tunnel kropen en in het felle licht van wat weer mocht elkaar wat verdwaasd aan stonden te kijken. We konden weer gezichten zien nu de mondkapjes af mochten en voorzichtig een hand op iemands schouder leggen, al voelde dat nog wat vreemd. Er klonken geluiden van een volgende golf, maar we hoopten allemaal dat het mee zou vallen, maar het viel niet mee. En we ontkomen er ook dit jaar niet aan om de actualiteit mee te nemen in de Jeugdrends.

Doel van de Jeugdrends

Het doel van de Jeugdrends is om te schetsen wat er speelt in het leven van jongeren. Het is geen blauwdruk die we op alle jongeren kunnen leggen. Iedere jongere is uniek, heeft zijn eigen karakter en achtergrond. Wel kunnen deze Jeugdrends je helpen een beeld te vormen van de huidige jeugdcultuur zodat we, door jou heen, jongeren kunnen prikkelen met een relevante boodschap, om ze te inspireren na te denken over wie ze zijn in relatie tot zichzelf, de maatschappij en God. Daarbij willen we je aanmoedigen om de *Jeugdrends* te delen met anderen en er samen over in gesprek te gaan. Onder ieder stukje vind je vragen om daar zelf of met anderen dieper over na te denken. We hopen en bidden dat deze *Jeugdrends* tot zegen zullen zijn voor de jongeren, voor jullie en boven alles tot eer van God en opbouw van Zijn koninkrijk – want daar wil Hij onze jongeren zo graag in gebruiken!

Via tegenslag en hoop schetsen we zeven trends. Bij al die trends zijn parels te ontdekken en puzzels op te lossen. Parels in de vorm van

hele concrete en inspirerende ideeën en lessen uit de coronaperiode. Daarnaast puzzels: vragen die zijn opgekomen en waar we als kerken nog op moeten puzzelen.

Tegenslag

Vol goede moed gingen we weer aan de slag. Scholen gingen weer open. Studenten mochten eindelijk live een college volgen. Voor een hele groep was dit zelfs de eerste keer in hun vervolgstudie. Ook het jeugdwerk in de kerk ging weer van start. We ontmoetten elkaar weer in en om de kerk en telden voorzichtig wie er terug gekomen waren en dit stemde tot dankbaarheid.

Ondertussen heeft de volgende golf ons overspoeld en het valt niet mee. De besmettings-cijfers zijn hoog, ziekenhuizen liggen opnieuw vol en de maatregelen zijn weer aangescherpt. Tegelijkertijd is er onrust in de samenleving en iedereen heeft zijn eigen waarheid. Een tweedeling tekent zich af, ook in een heel aantal kerken. Er is de polarisatie tussen wel en niet gevaccineerden. Bovendien kun je zomaar besmet raken en anderen besmetten. En wat te denken van de overheid: vertrouw je Rutte en De Jonge, of denk je: ‘Zij hebben mij niets te vertellen?’ Jongeren moeten keuzes maken maar worden heen en weer geslingerd tussen de vele opvattingen die ze overal horen.

Ook de impact op de kerk is weer groot. Opnieuw is er onzekerheid over wat wel of niet door kan gaan. En over het ‘wat’ en ‘hoe’ is ook nog eens verschil van mening.

Veel van ons hebben last van corona-vermoeidheid. Waar we aan het begin van de pandemie nog alles uit de kast trokken om met de jongeren in contact te blijven (wandelingetjes, chocoladerepen rondbrengen en online paraat zijn) zijn we nu vermoeid. We surfen op en tussen de golven, maar het gaat moeizaam en heel vaak zien we niet waar we heen surfen.

Hoop

Maar toch zijn we niet zonder hoop. Als we naar de coronagolven kijken, dan lijken ze misschien hoog en voelen we ons als mens nietig. Toch mogen we weten dat er een God is die zijn wereld niet loslaat. Ook al staat deze wereld in brand, God belooft ons een hoopvolle toe komst. We hebben een hoopvolle boodschap. Hoe deze boodschap relevant kan zijn dat vinden we vaak ingewikkeld. Juist daar zijn de *Jeugdtrends* voor bedoeld! Want jongeren vandaag een boodschap brengen is ingewikkeld. De tijd en aandacht die jongeren hebben is schaars. Willen we hen bereiken, dan moeten we aansluiten bij wat er speelt in hun leven en waar ze mee bezig zijn, anders haken ze af. Dit vraagt focus en kwaliteit.

JEUGDTRENDS 2022

Trend 1: Ontmoeting

Gebrek aan contact kan voor jongeren desastreus zijn. Terwijl het in hun levensfase cruciaal is dat ze fysiek contact met elkaar hebben hadden jongeren ineens veel minder mogelijkheden om elkaar te ontmoeten. Het gebrek aan onderling contact zorgde voor een toename van angstklachten en somberheid bij hen. Na de lockdown moest er groots uitgepakt worden om het leven weer leuk te laten zijn. Je leeft tenslotte maar een keer en voor je het weet kan het niet meer. Jongeren realiseren zich meer dan ooit dat de toekomst er zomaar opeens heel anders uit kan zien. Onder jongeren was er een enorme behoefte om elkaar weer te ontmoeten en te feesten. Sterker nog, er leek een inhaalslag te moeten worden gemaakt. Het drugs- en alcoholgebruik bleek hoog. De politiek voelde de behoefte van jongeren haarfijn aan. Dansen met Janssen, om de jongeren te stimuleren zich te laten vaccineren. Gelukkig kon er nog wel het een en ander, maar na paar maanden met ruimte zitten we opnieuw in een lockdown.

Het is belangrijk dat we in contact blijven. Jongeren hebben behoefte aan de groep. Juist in een tijd waarin dat moeilijk was is de behoefte aan samen dingen doen groot voor de meesten. Maar er zijn ook jongeren die het wel best vonden dat er even niet zoveel van hen werd gevraagd op sociaal vlak! Hier moet je tussen laveren; kijk waar je verbindingen kan leggen tussen jongeren en anderen.

PAREL

Binnen de meeste kerken is er hard gewerkt om in contact te blijven met de jongeren. De online kerkdiensten en ontmoetingen waren opeens hot topic. En waar eerst de volwassenen alles oppakten, zijn in veel kerken de jongeren ook ingesprongen om hierin mee te doen. De gemiddelde tiener weet immers meer van computerprogramma's dan de bevroren 65+'er die op zondag de kerkdienst beamt. Dit werkte positief voor wat de intergeneratieve verhoudingen en de betrokkenheid van jongeren op de gemeente betreft. Participatie genereert immers eigenaarschap.

PUZZEL

Op welke plekken in je kerk kun je de verschillende generaties op een creatieve manier koppelen? Waar en hoe wordt in jullie gemeente zichtbaar dat jongeren onmisbaar zijn?

TIP

Blijf in contact met jongeren en creëer ruimtes waar ze hun gevoelens kunnen uiten. Hierbij kun je bijvoorbeeld denken aan: 1) tijdens jeugdwerkavond de tijd nemen voor een echt gesprek met een jongere, 2) jongeren thuis bezoeken bij bijzondere gebeurtenissen en met hen meeleven (bij vreugde en bij verdrietige gebeurtenissen!), 3) een buddy- of adoptiesysteem introduceren (de kinderen worden verdeeld over de jeugdleiders die elk met de tieners die hem of haar zijn toegewezen een verdiepende band opbouwt) of 4) mentorschap/mentorcatechese, 5) betrek jongeren bij de eredienst door hen mee te laten werken met dat waar zij goed in zijn en bid voor hen.

Trend 2: Mentale gezondheid

Jongeren in Nederland zijn gelukkig, blijkt uit verschillende onderzoeken. Tegelijkertijd is het eerlijke verhaal hierbij wel dat er veel jongeren zijn waarbij de mentale gezondheid laag is. Door de coronamaatregelen ervaren jongeren en jongvolwassenen meer mentale gezondheidsproblemen, zoals eenzaamheid, somberheid en angst. Van de jongvolwassenen geeft zelfs 4 op de 10 aan somberder te zijn dan voor de coronacrisis. De wachtlijsten in de GGZ zijn torenhoog vanwege de vele jongeren die er zelf niet meer uit komen of doorgestuurd worden. We horen op het nieuws dat het drugs- en alcoholgebruik toeneemt en de wachtlijsten voor jongeren met een eetstoornis worden steeds langer. We horen de grote verhalen maar de kleine verhalen om de hoek zijn minstens even heftig.

PAREL

Tegelijk met dat er steeds meer jonge mensen kampen met gezondheidsproblemen, neemt ook de openheid in de samenleving erover toe. Het is goed en normaal dat je hulp zoekt als je er zelf niet uitkomt. Voor de kerk biedt dit ook kansen om hierover het gesprek aan te gaan. Zoek mensen in de kerk die beschikbaar zijn voor de vragen en verhalen van de jongeren en laat hun weten bij wie ze terecht kunnen als ze het even zelf niet meer zien zitten.

PUZZEL

Hoe kun je jongeren met problemen op het spoor komen als jeugdwerker?

TIP

Schakel de gemeente in als open ogen en open oren. Informeer bij gemeenteleden, bijvoorbeeld op huisbezoek, bijbelkring of andere ontmoetingen, actief naar kinderen/kleinkinderen en de jongeren in hun omgeving. Laat mensen weten dat je als gemeente met elkaar verantwoordelijk bent voor de zorg voor de kinderen en jongeren; dat wordt bij de doop immers beloofd door de gemeente!

Trend 3: Verharding

Drillraps, steekincidenten, gevechten tussen jongeren, jonge cybercriminelen, rellen in de steden... De berichten over jeugdcriminaliteit lijken niet te stoppen. Er is een groeiend gevoel van onveiligheid waardoor veel jongeren met (steek)wapens op zak rondlopen. Bij korte lontjes door frustratie kan dit snel escaleren. Er lijkt een verharding op te treden onder jongeren. En deel van hen uit dit door excessief geweld en crimineel gedrag. Tegelijkertijd doen de meeste jongeren hier niet aan mee. Toch zien we daar ook een bepaalde verharding: een deel van de jongeren kan wel begrip opbrengen voor jongeren die rellen. Een deel van de jongeren verhardt zich: het gaat erom om de eigen wereld te beschermen. De grote vraag is hoe je omgaat met de onveiligheid van de wereld waarin je opgroeit.

PAREL

De rellen en incidenten van de afgelopen tijd geven aanknopingspunten voor gesprek hierover met jongeren. Het biedt kansen om de diepte in te gaan; hoe gaan ze om met onveiligheid en het hebben van een andere mening of overtuiging?

PUZZEL

Hoe blijven we in contact met jongeren en bieden we als een kerk een plek waar ze terecht kunnen met hun vragen en frustraties? Als ze een veilige plek hebben waar ze zich kunnen uiten en zich veilig voelen is er wellicht minder behoefte om hun frustraties en vragen op straat uit te leven met alle ellende en gevolgen voor hen en de maatschappij.

TIP

Als we het tij van verharding willen keren, dan is het belangrijk dat we empathie bij onszelf oproepen. Verharding is niet iets wat jongeren moeten oplossen, maar vraagt iets van ons allemaal. Blijf op de hoogte wat van wat er speelt en probeer te begrijpen wat het betekent om vandaag jong te zijn. Om mee te nemen: Wijs jongeren niet af en probeer je in te leven in hun leven.

Blijf jezelf steeds afvragen: 'Hoe blijf ik op de hoogte van wat er speelt in de wereld van jongeren?'

Trend 4: Veerkracht

Ondanks toegenomen stress, blijken veel jongeren ook veerkrachtig. Als het kan gaan ze verder waar ze gebleven waren. Of ze kiezen er na die tegenslag juist voor om een andere weg in te slaan. Er zijn er ook die de moed opgegeven hebben en het heel moeilijk vinden de draad weer op te pakken. Houd rekening met beide groepen jongeren.

PAREL

Binnen kerken zien we dat er tijd en aandacht is gestoken in het contact met jongeren. Door het leven met jongeren te delen en door met hen in gesprek te zijn, konden veel jeugdwerkers er zijn voor jongeren. Juist in de verbinding konden jeugdwerkers er voor jongeren zijn. Het bleek belangrijk om jongeren weerbaarder te maken, zodat ze al de gebeurtenissen konden duiden, maar ook dat ze het leven, wat vaak beperkt was, beter aankonden.

PUZZEL

Hoe kunnen we in het jeugdwerk aandacht besteden in het vergroten van de veerkracht van jongeren?

TIP

Om de weerbaarheid bij jongeren te vergroten hebben we misschien hulp van anderen nodig (weerbaarheidscoaches, psychologen etc.) Kijk eens rond in je gemeente en/of omgeving of er mensen zijn die je hierbij kunnen helpen! Waak ervoor niet te snel van start gaan en voorbij te gaan aan de moeilijke dingen die er liggen. Jongeren kunnen daar juist lessen uit leren; wat leren ze uit moeilijke situaties dat ze voor later mee kunnen nemen?

OM MEE TE NEMEN

Durven jullie het aan om jongeren verantwoordelijkheid te geven?

Trend 5: Identiteitsverwarring en sociale media

Jongeren spenderen dagelijks uren op sociale media platformen als Instagram, TikTok, Snapchat en YouTube. Alles wat ze daarin voorbij zien komen vormt de overtuigingen van jongeren. De identiteit van jongeren wordt steeds meer gevormd door wat ze online doen en meemaken. Tegelijkertijd moet er ook gezegd worden dat er een ambivalente houding is ten opzichte van sociale media. Jongeren balen ervan dat ze aan zoveel eisen moeten voldoen en hun glimlach strak moeten houden of tenminste moeten editen; aan de andere kant kunnen ze ook niet zonder.

PAREL

Sociale media zijn de plek waar jongeren elkaar kunnen ontmoeten. Er gaan ook veel mooie en positieve gebeurtenissen en verhalen rond.

PUZZEL

Hoe houd je oog voor de fysieke wereld terwijl er zoveel van de leefwereld van jongeren online plaatsvindt? Blijf investeren in real life ontmoetingen want die zijn heel belangrijk voor jongeren.

TIP

Zorg dat je bent waar de jongeren zijn. Ga zelf digitale platformen op om te vragen hoe het met ze gaat en houd zo contact. Sociale media kun je hier goed voor gebruiken. Maar doe geen dingen die niet bij je passen. Besteed aandacht aan de identiteitsvorming van jongeren: ze zijn meer dan hun gefilterde foto's online! Wie mogen ze zijn voor God en hoe ziet Hij hen? Vertel hun dat ze voor God geliefd en waardevol zijn!

Trend 6: Polarisatie

De polarisatie rond corona neemt toe. Laat je je wel of niet vaccineren, geloof je Rutte en De Jonge of denk je (misschien stiekem) dat de wappies ook wel iets te vertellen hebben? Wat doe je als je bang bent voor prikken, of wat zou er waar zijn van de verhalen dat je van het

vaccin onvruchtbaar kunt worden? Jongeren moeten keuzes maken maar worden heen en weer geslingerd tussen de vele opvattingen die ze overal horen. Emoties worden geïntensiveerd.

Niet alleen op het vlak van corona lijkt de polarisatie zich steeds meer toe te spitsen: denk aan de *Black Lives Matter* beweging, het gendervraagstuk, milieuzaken, geloof enz.

PAREL

In alle verschillende meningen die ze horen, kunnen we de jongeren leren om zelf goed na te denken over hun eigen mening en deze te verwoorden. Als we ze de ruimte geven om hierover eerlijk hun mening te laten horen kunnen we hen begeleiden in het vormen van hun eigen mening en overtuiging en deze te verwoorden naar anderen.

PUZZEL

Binnen kerken is er ook sprake van polarisatie (en de last die dat geeft) en moeten jongeren daar hun weg in zoeken. Hoe zoek je als kerk je weg en hoe neem je jongeren er op een eerlijke manier in mee, zonder dat ze ten onder gaan aan polarisatie?

TIP

Biedt informatie aan jongeren. Vraag bijvoorbeeld een deskundig iemand om jongeren te informeren over de feiten. Laat ze nadenken over een mening bijvoorbeeld door het houden van een debat, een stille wand discussie of andere werkvorm.

En leer hun dat ze niet overal een uitgesproken mening over hoeven te hebben!

Trend 7: Zingeving

Jongeren voelen zich meer verbonden met hun school dan met de kerk. En als het over de kerk gaat dan meer met de activiteiten die ze met hun vrienden kunnen bezoeken dan de zondagse eredienst. Ze zijn niet meer gewend om zich voor langere tijd ergens aan te conformeren en hopen makkelijk van het één naar het ander.

Tegelijk is er wel enorme behoefte aan zingeving en zijn ze op zoek naar de waarheid – maar ze zoeken deze niet altijd in de kerk. Veel jongeren zijn op zoek naar ‘meer’ en daar kunnen we goed op aanhaken!

De meeste jongeren zijn het afgelopen jaar niet of nauwelijks naar de kerk geweest. Als kerk zijn we voor het grootste deel aangewezen op online kerkdiensten. En kijken naar een scherm, dat kunnen jongeren goed, maar de meeste onlinekerkdiensten laten niet de kwaliteit zien waar ze naar op zoek zijn. Voor veel jongeren was de eigen dienst lastig om te volgen. Jongeren (en ook hun ouders) weken uit naar de BEAM kerkdienst of de livestream van grote gemeenten als Mozaïek en Doorbrekers. Waar ze misschien altijd hun eigen diensten gewend waren zijn jongeren hierdoor anders naar de kerkdienst gaan kijken. Andere muziek, vormen, getuigenissen, manieren van bidden, vragen stellen tijdens de dienst en thuis het gesprek aangaan tijdens de dienst, het zijn allemaal elementen die een indruk hebben achtergelaten. Jongeren realiseren zich dat al deze dingen niet zomaar geïntegreerd kunnen worden in de eigen kerkdiensten, maar zouden dit wel tof vinden. Er liggen kansen om hen juist hiervoor in te zetten. Tegelijkertijd is het ook eerlijk om te zeggen dat er heel veel jongeren zijn die nauwelijks een dienst online hebben gevolgd. Daarbij was het natuurlijk ook best relaxed om op zondagmorgen wat te kunnen uitslapen en met je telefoon in je hand de dienst te volgen.

PAREL

Jongeren zoeken naar zingeving, hierin liggen veel kansen voor kerken om op in te haken.

PUZZEL

Hoe sluit je als kerk aan bij de leefwereld van jongeren, bij hun vragen en de zaken die voor hen relevant zijn op het moment?

TIP

Ga samen met jongeren op zoek naar antwoorden, ga niet voor ze denken maar doe het samen. Ga met jongeren het gesprek aan hoe zij bijvoorbeeld met de online kerkdiensten

zijn omgegaan. Wat sprak aan, of wat juist niet? Wat zou in 'onze gemeente' ook mogelijk zijn? Zou jij je dan daarvoor willen inzetten? Wat is je droom voor de kerk over vijf jaar en wat kun jij daaraan bijdragen?

Algemene handvatten

Bemoedig jongeren op een manier die bij jou past! Ga geen kunstje doen waarbij je je niet goed voelt want daar prikken ze dwars door heen! En wees eerlijk, ook over hoe jij deze tijd beleeft en wat jou blij of boos kan maken. Dat zijn ook de momenten waarin je met hen over God kunt praten – wees ook daar eerlijk in! Doe je niet vromer voor dan je bent.

- Jongeren hebben mensen nodig die voor hen op de bres springen; ook in de kerk. Ze voelen zich vaak niet serieus genomen. Ze willen gezien en gehoord worden en ze hebben ook echt iets bij te dragen: als je maar de tijd neemt om naar hen te luisteren! Als kerk kunnen we een tegengeluid zijn in een wereld waar ze vaak niet gehoord worden.
- Jongeren zijn vooral gericht op het leven nu. Sluit daarbij aan en durf ook verder te gaan. Ze weten heel best dat het leven niet maakbaar is maar voelen zich schuldig als ze het zelf niet maken. Een laagje dieper kan er veel meer spelen dan op het eerste gezicht te zien is.
- Focus je als kerk op wat je hebt in plaats van op wat je mist. Ga niet voorbij aan wat moeilijk is of tegenzit maar sta er bij stil om daarna sterker verder te kunnen gaan.

Conclusies

Veel van de trends draaien om de behoefte die jongeren hebben om echte verbinding te hebben. Het gaat niet om hip, snel of online. Het draait om echt contact over echte vragen waarbij jongeren ervaren dat ze zelf gezien worden als echte mensen die er toe doen. Verbinding in tijden van crisis.

Over de Jeugdtrends

De Jeugdtrends zijn een momentopname. Met verschillende jongerenwerkers hebben we nagedacht over de trends die we zien. Allemaal trekken we op met jongeren, lezen we veel over de wereld waarin ze leven en zoeken we naar hoe we kerk met jongeren kunnen zijn. We zijn op zoek naar verbondenheid met God, jongeren en de gemeente in een wereld waarin van alles aan de hand is.

We hopen en bidden dat deze *Jeugdtrends* een handreiking mogen zijn om met jongeren in gesprek te komen of blijven. Zorg dat je er voor hen bent! Gods naam is JAHWEH, Ik ben die Ik ben en Ik zal er zijn, achter Hem aan mogen we er voor onze jongeren zijn! Stel je beschikbaar voor God en Hij zal je gebruiken in het plan wat Hij met je jongeren heeft! Zegen daarbij!

'Het draait om echt contact over echte vragen, waarbij jongeren ervaren dat ze gezien worden als mensen die er toe doen'